

**A MADISZ MEGALAKULÁSA ÉS MŰKÖDÉSÉNEK
ELSŐ SZAKASZA HEVES MEGYÉBEN [1]
(1945—1946)**

NAGY SÁNDOR

Közlésre érkezett: 1968. nov. 20.

Bevezetés

A felszabadulás utáni demokratikus ifjúsági mozgalom forradalmi tradícióinak feldolgozása az utóbbi évek egyre sürgetőbb követelménye. Ifjúságunk ma új, megváltozott körülmények között él és dolgozik. Nagy többsége munkája és tudása legjavát adja a szocialista építő munkában. Nem ismeri azonban azt a bonyolult harcot, amelyet 20 évvel ezelőtt a kommunista párt vezetésével dolgozó népünk a népi demokrácia győzelméért hazánkban folytatott. Ebből a harcból a fiatalság legjobbjai is méltóan kivették a részüket. Forradalmi harcaikból, az új világért való lelkesedésükből és sikereikből ifjúságunk mai nemzedéke erőt merít munkájához.

A Kommunisták Ifjúsági Szövetség vezető szervei a forradalmi évfordulók megünneplésére készülvén, több dicséretes kezdeményezést tettek már a forradalmi emlékek — köztük a kommunista és demokratikus ifjúsági mozgalom hagyományainak — összegyűjtésére. A helytörténeti vizsgálódás szempontjából értékesek azok az adatok és dokumentumok pl., amelyek a KISZ Heves megyei Bizottsága pályázati felhívására beérkeztek [2]. A forradalmi ifjúsági mozgalom történetének e szakaszáról azonban mind ez ideig nagyobb lélegzetű önálló feldolgozás nem készült.

Az eddig megjelent írások és kiadványok többnyire a felszabadulás előtti szocialista és kommunista ifjúsági mozgalom történetével foglalkoznak. E korszak hősi küzdelmének állítanak emléket [3]. Miután azonban a vizsgált időszakok társadalmi, gazdasági, politikai kérdései eltérőek, mások az ifjúsági politikát meghatározó és befolyásoló tényezők is. Ezért e kiadványok a felszabadulás utáni ifjúsági mozgalom tanulmányozásánál kevésbé használhatók. A téma kutatását illetően figyelemre méltó *Nagy Istvánnak*, a Szegedi Demokratikus Ifjúsági Mozgalom történetéről írott munkája [4]. A tanulmány — bár lehetőségeit a helytörténeti keret meghatározza — értékes segítséget nyújt a felszabadulás utáni ifjúsági mozgalom szélesebb körű tanulmányozásához is.

A Heves megyei demokratikus ifjúsági mozgalom történetének feldolgozása kezdeti szakaszában van. A téma feldolgozását nehezíti egyrészt,

hogy ez ideig — erre már utaltam — nem készült átfogó országos jellegű monográfia, másrészt igen kevés levéltári forrásanyag maradt fenn az ifjúsági mozgalom Heves megyei történetének 1944—1948-as szakaszából. Így pl. hiányoznak a MADISZ egri és gyöngyösi szervezetei alakulásának és a megyei vezető szervek üléseinek jegyzőkönyvei. A fellelhető, viszonylag gazdag sajtóanyag, az összegyűjtött dokumentumok, visszaemlékezések, a felkutatott levéltári forrásokkal együtt mégis lehetővé tették, hogy tanulmányom elkészítésére vállalkozzam. Jelen írásomban csupán vázlatosan foglalkozom a demokratikus ifjúsági mozgalom kialakulásával, fejlődésével. Többre a dolgozat korlátozott terjedelme miatt, nem vállalkozhattam. Mindemellett a jelzett téma sokrétűsége és szépsége újabb vizsgáldást és további ismertetést kíván.

*

A Heves megyei demokratikus ifjúsági mozgalom felszabadulás utáni történetét vizsgálva, figyelembe kell vennünk azokat a sajátos vonásokat, amelyek évtizedeken át uralkodtak a megyében, amelyeket a kialakuló új rend átkos örökségül kapott a fasiszta rendszertől. Ezek a felszabadulás tényével nem tűntek el, sőt több-kevesebb intenzitással még elég hosszú időn keresztül éreztették hatásukat.

Figyelembe kell vennünk először is a *megye gazdasági helyzetét*.

Heves megye még az agrár-ipari fejlettségű Magyarországon is a csaknem kizárólag agrár jellegű megyékhez tartozott. Mindössze néhány jelentősebb ipari üzeme volt (az egri Dohánygyár, a bélapátfalvai Cementgyár, az egercsehi bányauzem, a hatvani, a selypi cukorgyárak, a recski ércbánya). Az itt dolgozó ipari proletariátus helyzetét a gyakori munkanélküliség, alacsony bérezési feltételek, rossz munkakörülmények és a társadalmi mellőzés jellemezte.

Az átkos örökség még nyomaslóbban hatott a *mezőgazdaságban*, amelyre a nagybirtok uralma nyomta rá a bélyegét. A megye földterületének 27,4 százaléka az ezer holdon felüli birtokosok kezében volt. Csak az Egri Érsekség és Káptalan több mint százezer hold földdel rendelkezett.

Ez a gazdasági helyzet jelentős mértékben meghatározta a megye társadalmi és politikai arculatát is. Az *Egri Érsekség súlya ránehezedett* a megyeszékhelyre, kisugárzása pedig érezhető volt az egész megyében. Különösen erős volt az egyház befolyása — Eger és környéke mellett — a megye északi részében. Itt csak néhány olyan község volt, ahol a lakosság egy része szemben állt az egyházzal, mint pl. Bekölce, Egerszalók, Egercsehi, Balaton — általában azok a községek, ahol a lakosság egy része ipari munkás volt.

A Mátra hegyei közé bezárt falvak lakosságának többsége viszont szinte középkori állapotok között érte meg a felszabadulást. Hasznos, Mát-raverebély, Szentkút még a felszabadulás után is búcsújáró helyek voltak, ahol ősi babonák kötötték gúzsba az embereket [5].

A katolikus papság az ellenforradalmi rendszer egyik fő támasza volt. A Tanácsköztársaság megdöntése után az egyház szentesítette a kialakuló ellenforradalmi rendszert és minden erővel igyekezett sárba tiporni a proletárdiktatúra emlékét. Ha tehát figyelembe vesszük az egyház nagy

befolyását a megyében, akkor elképzelhető, hogy az antikommunista propaganda nem maradt hatástalan.

A nagybirtok felosztása ugyan kihúzta az anyagi alapot az egyház alól, de tömegbefolyása még hosszú időn keresztül kedvezőtlenül éreztette hatását mind a felnőtt lakosság, mind a fiatalság körében. Az egyház céljainak elérése érdekében változatos eszközöket alkalmazott és változatos harci formákat alakított ki. Felhasználta harcában az egyházközségeket, a különböző politikai szervezeteket, az iskolát — ahol privilegizált helyzetben volt —, a sajtót, a legális hitbuzgalmi tevékenység formáit. Végül is esetben pedig az illegális ellenforradalmi tevékenység is megjelenik az egyház politikai praxisában. Mindezeket a tényezőket a demokratikus ifjúsági mozgalom kialakulásának és fejlődésének tanulmányozásánál nem szabad figyelmen kívül hagyni.

*

A felszabadulás Heves megyében is megnyitotta az utat a demokratikus politikai élet kibontakozása előtt. 1944. november 30-án felszabadult Eger. December 24-ig a szovjet csapatok az egész megyét megtisztítják a fasiszta csapatoktól [6]. December 2-án már plakátok jelentek meg Eger utcáin, amelyeken felhívták a lakosság figyelmét, térjen vissza lakásaiba, kezdje meg a romok eltakarítását, induljon meg a normális élet [7].

Egerben közvetlenül a felszabadulás után megalakult a Magyar Kommunista Párt helyi szervezete és kiáltványt intézett az egri dolgozókhoz: „Magyarok! Munkások! Elvtársak! a rabbilincsek lehullottak. Saját sorsunk felett magunk határozhatunk. Csak egy út van: végezni a kapitalista, feudális reakció, a fasiszta kizsákmányoló politikával. Egyedül a Magyar Kommunista Párt hivatott arra, hogy a munkások, dolgozó parasztok és szellemi munkások demokratikus Magyarországot felépítse [8].

A Kommunista Párt a legfőbb segítője a megalakuló demokratikus közigazgatási szerveknek, s a párt tagjai önzetlenül kiveszik részüket nemcsak a reakció elleni harcból, hanem az újjáépítés nehéz munkájából is. A város szovjet katonai parancsnoksága segítségével megszervezték a város vezetését, a polgárőrséget, a közellátást és a termelés megindítását.

A felszabadulás utáni napokban a községekben is azonnal megindult az új élet kibontakozása. Az emberek előjöttek a pincékből és a kényszer-óvóhelyekről. Megismerkedtek a szovjet harcosokkal és saját tapasztalataik alapján győződtek meg a szovjetellenes fasiszta propaganda valótlanosságáról. Számos jelentés és szóbeli visszaemlékezés beszámol arról, hogy a szovjet alakulatok valóban felszabadítóként, barátként bántak a polgári lakossággal [9].

Az üzemi munkások kezdeményezésére megalakultak az üzemi bizottságok. Vezetésükkel az épen maradt üzemekben azonnal megindult a termelés, a megrongálódott üzemekben pedig megkezdték a helyreállító munkát. Petőfibányán december 10-én, az Egercsehi bányában pedig december 24-én indult meg a termelés. Januárra óriási erőfeszítések árán helyreállítják a villanymotorokat, Egercsehi és Mónosbél között a kötélpályát, és megindulhatott a szénszállítás [10].

A Kommunista Párt megalakulása után december közepén újjáalakult a szociáldemokrata párt helyi szervezete és megalakult a Független Kisgazda Párt is. A Polgári Demokrata Párt egri szervezete 1945. január 18-án, a Nemzeti Parasztpárt helyi szervezete pedig január 28-án jött létre [11]. December folyamán Gyöngyösön és Hatvanban is életre kelnek a demokratikus pártok, januárban már megyszerte megindul a pártszervezés, s ezzel párhuzamosan az ifjúsági mozgalom szervezése is.

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség megalakulása és működésének első éve

A demokratikus ifjúsági szervezetek megalakulása előtt az ország számos helységében *már működött* a Magyar Kommunista Párt ifjúsági szervezete, a Kommunista Ifjúsági Szövetség. Magyarországon a felszabadulás időszakában az első legális ifjúsági szervezet a kommunista párt helyi szervezetének kezdeményezésére az 1944. október 15-én Szegeden megalakult KISZ volt. Testvérszervezete a Budapesten 1944. október 28-án újjáalakult Kommunista Ifjúmunkás Szövetség ekkor még csak illegális körülmények között szervezhette a fegyveres nemzeti ellenállásba való részvételt. A Kommunista Ifjúmunkás Szövetség 1944. decemberében módosította nevét: Kommunista Ifjúsági Szövetség lett, amely illegális lapot adott ki, „Szabad Ifjúmunkás”, majd „Szabad Ifjúság” címmel és több harcra mozgósító röpirata jelent meg. Részt vett a kommunista párt harci csoportjainak hősi küzdelmeiben és több ifjúsági harci csoportot is szervezett, különösen a fővárosban [12].

A Kommunista Párt helyi szervezetének kezdeményezésére 1945. januárjában Egerben is megalakult a KISZ, amely a párt ifjúsági szervezeteként kezdte meg munkáját. Felhívásában a következőket olvashatjuk: „Ifjúmunkások! Vegyétek kezetekbe jövőtök kialakítását. Munkáslányok! Sorsunk, céljaink egyformák! Szervezkedjétek! Tanulóifjak! Nincs más út. Együtt előre! Várunk! Hívunk benneteket! Parasztifjak! Ütött a cselekvés órája. A szolgaság porából emelkedjétek fel a szabad építés lehetőségeibe...” A felhívás ezután a közös összefogásra, a független, szabad, demokratikus Magyarország építésére mozgósítja az ifjúságot [13].

Több üzemben és községben már a MADISZ megalakulása előtt működtek a kommunista párt ifjúsági csoportjai, illetve kommunista fiatalok vezetése alatt különböző elnevezéssel demokratikus ifjúsági szervezetek. Egercsehi bányaüzemnél „Lenin Ifjúság”, Bodonyban „Szabad Ifjúsági Szervezet” néven működtek ifjúsági szervezetek [14]. A kommunista pártszervezetekben működő ifjúsági csoportok alapját képezték a később megalakuló MADISZ szervezeteknek.

A fasiszta nevelés igen súlyos károkat okozott az ifjúság körében. A negyedszázados Horthy-rendszer az iskolai oktatáson, a leventemozgalmon, a sajtón, különböző ellenforradalmi klerikális ifjúsági szervezeteken keresztül gondoskodott róla, hogy alaposan megfertőzze a fiatalság jelentős tömegeit. *Ebben a helyzetben a Kommunista Párt* nem tartotta helyesnek, hogy továbbra is fenntartsa a Kommunista Ifjúsági Szövetséget. *Leg-*

fontosabb dolog volt: megnyerni az ifjúságot az antifasiszta egységnek, a demokráciának. Ezért azt tanácsolta a kommunista fiataloknak, hogy vegyenek részt egy olyan ifjúsági szervezet létrehozásában, amely tömöríti — pártállásra való tekintet nélkül — mindazokat a haladó és hazafias fiatal erőket, akik hajlandók részt venni az ország újjáépítésében, a demokratikus fejlődés előmozdításában.

A demokratikus ifjúsági szervezet létrehozását a kommunista párt központi vezetőségének Szegeden dolgozó része, valamint a szegedi, orosházi, hódmezővásárhelyi és makói pártszervezetek vezetőinek együttes ülésén (1944. november 9.) határozták el. „Nem lehet számunkra közömbös, hogy mi lesz az ifjúsággal — olvashatjuk az ülés jegyzőkönyvében — nem kell külön ifjúság szervezetet létesítenünk. Demokratikus ifjúsági szervezetre van szükség, amely demokratikus elv alapján egyesíti a munkás-, paraszt- és diákifjúságot” [15]. Az egységes demokratikus ifjúsági szervezet létrehozásának szükségességével a koalíciós pártok is egyetértettek. Így jött létre a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség, amelybe a kommunista, szociáldemokrata, kiszgadzapárti, parasztpárti és párton kívüli fiatalok népes csoportjai léptek be.

A felszabadult országrészekeken megkezdődött a MADISZ szervezése 1944. december 7-én elsőként Debrecenben alakult meg a MADISZ, amely a debreceni demokratikus ifjúságot kívánta összefogni [16]. Ezt követően 1945. január 7-én került sor a MADISZ megalakulására Szegeden, amelyet a Szegeden működő Kommunista Ifjúsági Szövetség készített elő [17].

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség programját 1945. febr. 18-án a Budapesti Kommunista Ifjúsági Szövetség lapja, a Szabad Ifjúság hozta nyilvánosságra. Ez a program alapot ad az egész országra kiterjedő egységes ifjúsági szervezet kialakítására és összefogására. A budapesti, csepeli, majd az újpesti MADISZ-szervezetek létrejötte lehetőséget teremtett a központi vezetőség létrehozására, amely összefogta az ország különböző városaiban az országos program megjelenése után szinte egyidőben megalakuló vidéki MADISZ-szervezeteket.

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetséget *azok a fiatalok hozták létre, akik a felszabadulás előtt megszervezték a Magyar Ifjúság Szabadságfrontját, a fasiszmus ellen küzdő magyar fiatalok illegális szervezetét. A MADISZ gerincét azok a kommunista fiatalok alkották, akik a Horthy-rendszer idején az illegális kommunista pártban és a legális szociáldemokrata párt Országos Ifjúsági Bizottságában irányították a magyar fiatalok legjobbjainak küzdelmét a Horthy-rendszer és a fasiszmus ellen* [18].

A Magyar Kommunista Párt kezdeményezésére megalakult MADISZ *össze akarta fogni az egész ország demokratikus ifjúságát egy közös cél: az ország újjáépítésében, védelmében való egységes és aktív részvétel érdekében. Célul tűzte ki az ifjúság politikai, kulturális nevelését és érdekvédelmét. Az akkori politikai helyzetben azonban nem válhatott egyedüli ifjúsági szervezetté, mert szinte az országosan kibontakozó ifjúsági szövetséggel egyidőben alakulnak meg a különböző demokratikus pártok mellett az önálló ifjúsági szervezetek, majd a belső reakciós erők viszonylagos felélékülése idején újból működni kezdtek a különböző klerikális ifjúsági*

szervezetek is. A MADISZ hű maradt célkitűzéséhez, harcolt az ifjúság egységéért és programjának megvalósításáért.

A MADISZ február 18-án megjelent programnyilatkozata után *Heves megyében is megindult a demokratikus ifjúsági mozgalom szervezése*. A falvak és üzemek jelentős részében a fiatalok nagy lelkesedéssel kezdtek munkához, hogy saját szervezeteiket megteremtsék. A felszabadult légkör valósággal szárnyakat adott a szervezkedő ifjúságnak.

Heves megyében az első MADISZ-szervezetek 1945. februárjában alakultak meg Egercsehiben és Bodonyban [19]. Március elejétől kezdve már a megye városaiban és községeiben számos helyen folynak az előkészületek az ifjúsági szervezet létrehozására. A megyei Nemzeti Bizottság felhívja a községi Nemzeti Bizottságok figyelmét, támogassák az ifjúság demokratikus szervezkedését.

Egerben a megye székhelyén viszonylag hosszú ideig húzódik el a MADISZ megalakítása. Mi ennek az oka? Mindenekelőtt az a sajátosság, hogy a speciális történelmi körülmények következtében a különböző katolikus és reakciós ifjúsági szervezetek ideológiailag és szervezetiileg is, jelentős erőt képviselnek. Másrészt az egyház nagy aktivitást fejtett ki mind a közoktatás megszervezése, mind pedig a katolikus ifjúsági szervezetek újjáalakításában. Eger tehát viszonylag kedvezőtlenebb területet jelentett a demokratikus ifjúsági szervezkedés számára, mint az ország egyéb városai vagy községei.

Az egi ifjúsági mozgalom másik sajátossága továbbá, hogy bizonyos különbségek alakultak ki az iskolakeretben folyó szervezkedés és az iskolán kívüli mozgalmak között. A haladó demokratikus ifjúsági szervezkedés terjeszkedése, hatékonysága szempontjából a munkás- és parasztifjúság kedvezőbb közeget jelentett, mint az iskolák ifjúsága, ahol — különösen a felekezeti iskoláknál, amelyek viszonylag nagy száma jellemezte az egi iskolarendszert — a demokratikus ifjúsági szervezetek terjeszkedése számára sokkal kedvezőtlenebb, korlátozottabb lehetőségek nyílnak. A dolgozó ifjúság szervezkedésében általában a haladó erők játszottak vezető szerepet. Tevékenységük is jelentős, mert inkább gyakorlati orientációjú (különböző újjáépítési munkába való részvétel), míg az iskolai szervezetek tevékenysége inkább a kulturális szférákra terjedt. Az egi egyházi iskolák reakciós vezetői és az államapparátusban, a politikai szervezetekben jelenlevő demokráciaellenes erők, minden eszközzel akadályozták, hátráltatták a MADISZ létrehozását. Az „Igazság” című újság „Helyet az ifjúságnak” című cikke erélyes fellépést követel a demokratikus pártok részéről. „Ennek a megalakításához (ti. a MADISZ megalakításához — N. S.) nem miniszteri, nem kormányrendelet kell, hanem demokratikus szellem és ha akadnak akadékoskodók, akik rendelet hiányára hivatkoznak, úgy a demokratikus pártok módot fognak találni arra, hogy az ifjúsági szövetség megalakítása mellett, a demokrácia elveire kitanítsa ezeket a jó urakat is” [20].

Végül sor került az alakuló gyűlés összehívására. Március 25-én a legényegylet nagytermét zsúfolásig megtöltötte a helyi ifjúság. Az egybegyűltekhöz a megyei Nemzeti Bizottság elnöke intézett beszédet, majd kimondták az ifjúsági szervezet megalakulását [21]. Az egyházzal történt

megállapodás értelmében a MADISZ megkapta a legényegylet épületét és ingóságait is. A legényegylet épületét a demokratikus ifjúság központi székházává akarják fejleszteni, amely „...egyfelől magába tömörítse Eger minden rendű ifjúságát, másfelől az új demokratikus szellem kisugárzásával, s az ifjúság sorainak átformálásával valóban egy kiinduló bázisa a magyar lét egy újabb és szebb fejezetének” [22] — írja az Igazság egyik száma.

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség a munkás- és paraszt-ifjúság széles rétegeire épült, s e kettőhöz szorosan csatlakozott az értelmiségi ifjúság. „Teremtsük meg a munkás, paraszt és értelmiségi magyar ifjúság egységét. Egyesült erővel kezdjünk a romok eltakarításához...”, mondja a MADISZ Központi Vezetőségének az ország ifjúságához szóló kiáltványa [23]. Az Egri Demokratikus Ifjúsági Szövetség is szervezett keretei között akarja összefogni az ifjúság minden rétegét, „osztálykülönbség” nélkül. „Itt kell minden munkás-, paraszt- és diákfiatalnak találkozni, megismerni és megszeretni egymást, hogy együtt, egymással, váll-váll-mellett harcolhassunk az új Magyarországért, ... döntsük le a korlátokat, válaszfalakat, amelyet a régi rend emelt közénk, hogy összefoghassunk, eggyé lehessen, egy egységben nagyot teremthessen az élni, alkotni akaró magyar ifjúság” — hangzik az egeri MADISZ alakulásáról kiadott felhívás [24].

A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség központi programja össze kívánja fogni a magyar ifjúság egészét a helyes magyar nemzeti érdekek védelmére, és haladó történelmi múltunk példáján szólítja harcra az ország fiatalságát. A MADISZ *Heves megyében megalakult szervezetei is részt akarnak vállalni a demokratikus Magyarország megteremtésének* hősi munkájában. Magukévá teszik és népszerűsítik a nemzeti függetlenségi front programját, támogatják az Ideiglenes Nemzeti Kormányt programja megvalósításában, s ha kell, fegyverrel a kézben is harcolnak.

A MADISZ Heves megyei vezetősége május 5-én „Az itt rekedt fasiszták és a hazaáruló suttogó propaganda tárgyában” címmel határozatot hozott, amelyben a demokratikus ifjúság nevében felajánlja aktív segítségét a demokratikus Magyarország felépítéséhez. „A demokratikus életformát ezután nemcsak szövetségünkön belül éljük, hanem erjesztői leszünk az egész magyar társadalom ez irányú fejlődésének. Kiváltképp az akadályok leküzdésében kívánunk előljárni. Felkutatjuk a megbújt fasisztákat, az aknamunkát űző rémhírterjesztőket és ezekről további eljárás végett jelentést teszünk az illetékes hatóságoknak. Minden tevékenységünket annak szolgálatába állítjuk, hogy a magyar névről lemossuk a gyalázatot, hogy ne kelljen tovább szégyenkezniünk a szabad, demokratikus népek előtt [25].”

Gyöngyösön márciusban hozták létre a MADISZ-t. „Fiatalság” címen egy „ifjúsági, irodalmi és tudományos szemlét” is adtak ki. Ennek a folyóiratnak az első száma ugyancsak a demokratikus nemzeti összefogás jegyében állítja csatasorba a fiatalokat. Vezércikkében az 1848-as márciusi ifjakat állítja példaképpül az ifjúság elé és összefogásra, a fizikai és szellemi újjáépítésre szólít fel. „Magyar Fiatalság! A jövő reménye bennetek van. Fogjunk össze! Tegyük nagyvá, széppé hazánkat. Segítsünk a szenvedő-

kön! Vigyünk magunkkal az életbe mások számára sok örömet, vigasztalást az élni akaró lelkekbe. Ne feledjük az 1848-as év lángelmélyű költőjének szavát, Petőfi felhívását: Talpra Magyar! Hív a haza. Itt az idő, most vagy soha” [26]!

A MADISZ határozatai és nyilatkozatai — bár nem körvonalazták elég világosan a helyi ifjúság követeléseit, célkitűzéseit és feladatait — arról tanúskodnak, hogy a Heves megyei demokratikus fiatalság az adott politikai helyzetben számottevő politikai erőt jelentett és komoly segítséget adott a legfontosabb politikai feladatok megoldásához. A MADISZ szervezetei nem külön utakon járva, hanem a kommunista párt által javasolt, az ország demokratikus pártjai és közvéleménye által elfogadott, majd kormányprogrammá emelt célkitűzések megvalósítására hívják fel és mozgósítják az ifjúságot.

Az ifjúsági szervezetek létrehozásának folyamata a megyében, az első MADISZ-szervezetek megalakulását követően, lendületesen haladt előre. Július végén a megye 132 helységéből már kb 80 helyen működik MADISZ-szervezet [27]. Ha figyelembe vesszük az akkori közlekedési és hírközlési nehézségeket, a központ és a vidéki szervezetek közötti gyakorlati kapcsolatok szinte teljes hiányát, akkor ezt valóban jó eredménynek kell számítanunk.

A MADISZ szervezeti felépítése egyszerű volt. A legkisebb szervezeti egységek, a területi alapszervezetek alkották a szövetség gerincét. Egy helységben — még a három városban is — csak egy szervezet működött. Az akkori politikai helyzetből következett, hogy az üzemekben, intézményekben nem alakulhattak külön alapszervezetek. Az egri alapszervezetnek 1200 tagja volt [28]. A források és a visszaemlékezések alapján a legerősebb szervezetek működtek Egerszalókon 160, Sirokban 111, Bekölcén 130 Verpeléten 120, Erdőteleken 300, Egercsehi-Bányatelepen 80, Kiskörén 187, Bodonyban 60, Andornaktályán 100, Boconádon 110 taggal [29].

Az első hónapokban a helyi MADISZ-szervezetek közvetlenül a megyei vezetőség irányítása alá tartoztak. 1945 második felében megkezdődik a járási aktíva kialakítása, az év végén négy járásban már járási szervezetek is működnek. A járási szervező és a körülötte kialakult aktíva gárda kommunista fiatalokból állt, akik feladataikat társadalmi munkában végezték. A MADISZ Heves megyei vezetősége felsőbb szervei; a Miskolcon működő Észak-kerületi Központ, illetve a MADISZ Országos Központi Vezetősége volt. A MADISZ területi szervezeteiben különböző szakosztályok működtek. Az egri és gyöngyösi szervezetek például kulturális, irodalmi és sportszakosztályokkal is rendelkeztek.

A MADISZ vezetői felismerték, hogy az ifjúsági szervezetek tartalmi munkájának fejlesztése szempontjából elsőrendű a megfelelő ifjúsági vezetők kiképzése. A MADISZ-szervezetek vezetői többségükben munkás- és parasztfiatalok voltak, akik korábbi helyzetüknél fogva nem rendelkeztek politikai és vezetésbeli tapasztalatokkal. Feladataikat nagyon komolyan vették. Megéreztek, hogy a letűnt világ helyén egy teljesen új élet kibontakozásáért küzdenek. Harcuk, lelkesedésük azonban nem párosult még a megfelelő tudatossággal. Az ifjúság körében is mindinkább kibontakozó politikai harc viszont tájékozottságot, tisztánlátást és ügyes-

séget követelt. Ezért került sor — igen nehéz anyagi feltételek mellett — már 1945 őszén Miskolcon a területi vezetőképző iskola megszervezésére. A tanfolyamra a terv szerint Heves megyéből 30 ifjúsági vezetőt küldenek havonta. A szükséges anyagi fedezet egy részét a MADISZ felhívására a különböző intézmények és szervezetek adományaiból biztosították. A MADISZ-szervezetek közül pl. az egerszalóki, szarvaskői, egercsehi-bányatelepi és a felsőtárkányi járult a költségekhez, de szerepelt a sajtó híradásában, a Nemzeti Parasztpárt egri szervezete, az Angol Kisasszonyok Intézete, és a Főispáni Hivatal is [30].

A Heves megyei demokratikus ifjúsági szervezetek egyik *legfontosabb munkaterülete a politikai munka volt*. Tevékenyen támogatták a kommunista párt politikáját, részt vállaltak annak megvalósításában. Segítettek a demokratikus nemzeti hadseregbe befurakodni akaró fasiszta leventeoktatók és csendőrök leleplezésében [31]. Az ifjúsági szervezetekben toborzó gyűléseket tartottak, amelyeken kifejezésre juttatták szándékukat, hogy készek részt venni az ország felszabadításában, harcolni akarnak a német fasizmus ellen. A megye fiatalságának antifasiszta és demokratikus érzelmét mutatja, hogy március közepéig 9600 fiatal jelentkezett a demokratikus hadseregbe [32].

Támogatták a kommunista pártnak a földreform megvalósításáért vívott harcát. Az egercsehi, bélapátfalvai üzemi szervezetek aktivistái a környező községekben segítettek a földosztó bizottságok munkáját. A bodonyi MADISZ-szervezet taggyűlésen tárgyalta meg a helyi fiatalágnak a reform megvalósításával kapcsolatos tennivalóit [33].

A MADISZ-szervezetek részvétele az említett és napirenden levő más jellegű politikai harcok megvívásában az ifjúság ideológiai és politikai nevelését is elősegítette.

A MADISZ-szervezetek *bekapcsolódtak a háború utáni gazdasági élet helyreállításába* és komoly segítséget nyújtottak a termelés megindításához.

Az újjáépítés nagy munkájának országos méretekben való kibontakozásához a Magyar Kommunista Párt első országos értekezlete mutatott utat, mely 1945. május 20-án ült össze. A konferencia követelte az újjáépítés megindítását, s kimondotta, hogy „helyesli azt a gazdasági programot, amely elsősorban a vasút, a közlekedés és posta rendbehozására fekteti a fő súlyt... [34]”

A MADISZ-szervezetek rohambrigádjai részt vettek a megrongálódott, illetve lerombolt hidak, utak, iskolák újjáépítésében, kezdeményezték a szórakozást és művelődést nyújtó kultúrházak létesítését. A sok példa közül csak néhányat említünk meg.

A megyében romokban voltak a vasutak, a hidak. Az eger—putnoki vasútvonalon volt a legnagyobb mérvű a rombolás [35]. Az egri MADISZ vezetősége felhívására július és augusztus folyamán 20—25-ös csoportokban több héten át dolgoztak az ifjúság vasútépítő brigádjai. A szarvaskői pályaszakasz helyreállításán a fiúk mellett ott dolgoztak a lányok is. A munkahely az almári megállótól egy félórás járásra volt. A fiúk a hídon dolgoztak, a lányok a köveket hordták ki az alagútból. A napi 10 órás munka nagyon igénybe vette a fiatalok erejét, de az ilyen

kemény fizikai munkához nem szokott városi fiatalok becsületesen helytálltak. Teljesítményükről Ebergényi Tibor MADISZ-elnök — brigádvezető — így nyilatkozott: „Nagyon meg vagyok elégedve a fiúkkal és lányokkal, igazán nem vártam, hogy annyit és ilyen jól fognak dolgozni. A hangulat a legjobb, a fegyelem kifogástalan” [36]. A munka befejeztével Szarvaskő községben meleghangú összejövetelen találkozott a brigád a falu lakosságával, ahol a Kommunista Párt ott-tartózkodó megyei titkára megdicsérte a fiatalokat [37]. Az egercsehi bánya MADISZ-szervezetének 20 tagú brigádja szintén több napon át dolgozott „fázva, rongyosan” a vasútépítésen és a drótkötélpálya helyreállításán.

A falusi MADISZ-szervezetek sok fontos közhasznú munka elvégzését vállalták. Tiszaszőlősen, Gyöngyössolymoson, Bodonyban sportpályát; Nagytályán, Andornaktályán MADISZ-székházat építettek; Sarudon, Bodonyban kultúrház építését kezdeményezték; Andornaktályán az iskola rendbehozását vállalták. Az atányi MADISZ több rászoruló — főleg hadiözvegy — házába vezette be a villanyt. Az egri, boldogi, sarudi MADISZ-fiatalok az aratáskor segítettek az idős, vagy rászoruló hadiözvegyeknek. Egerben két — a háború alatt felrobbantott — híd újjáépítését vállalták. A hidépítéshez szükséges anyagiak fedezésére „hibélyeget” adtak ki. A szükséges nyersanyagot a Diósgyőri Vasgyár ifjúsunkásainak segítségével szerezték meg [38]. 1947 elejéig 48 híd, 64 iskola, 6 kultúrház, 5 egészségház, 17 óvoda, 7 tűzoltószertár helyreállításában segédkeztek a demokratikus ifjúság szervezetei [39].

1945 nyarán a szovjet hadsereg segítségére sietett a kisgyermekes családoknak. Az egy éven aluli gyermekek táplálásának javítása céljából nagy mennyiségű cukrot ajánlottak fel. A jogosultak összeírását az egész megye területén a MADISZ-szervezetek vállalták és végezték el [40].

A MADISZ-szervezetek esetenként speciális akciókra is vállalkoztak. 1944 őszén a német csapatok elszállították Verpelét község harangját, de arra már nem volt idejük, hogy beolvasszák. A MADISZ tagjai hosszú utánjárással felkutatták és elintézték, hogy a község visszakapja a harangot. 1947. január 19-én a MADISZ központi munkatársa Marian István adta át népgyűlésen a harangot. A falu plébánosa örömmel megköszönte ezt a segítséget és „isten áldását kérte arra, hogy a MADISZ minden célkitűzése sikerüljön”. A plébános megígérte, hogy „ezentúl minden év január 19-én misét mond a MADISZ-ért hálából, amiért visszaszerezte a község harangját” [41].

A helyi jellegű feladatok mellett a MADISZ-szervezetek bekapcsolódtak országos jelentőségű akciókba is. A Heves megyei bányászfiatalok részt vettek az 1946 elején indult „széncsatában”. Egercsehi-bánya 31 tagú MADISZ brigádja — köztük 6 lány — négy hónapon keresztül minden vasárnap „leszállt” a bányába, hogy a széntermelés fokozását elősegítse [42]. Segítették a kommunista párt munkáját a stabilizáció megteremtésében. Állást foglaltak konkrét munkateljesítményeikkel, érveltek, felvilágosító munkát végeztek. Több ifjúsági szervezet tartott nagygyűlést, ahol a kommunista párt, illetve a függetlenségi front politikáját

magyarították. Gyöngyösön július 10-én több száz fiatal vett részt a „MADISZ a Jó Pénzért” akcióval összefüggő ifjúsági nagygyűlésen [43].

A MADISZ-szervezetek részt vettek az 1945-ös országgyűlési választások előkészítő harcaiban is. Gyűléseiken ismertették a kommunista párt választási programját, állást foglaltak mellette és követelték megvalósítását. A MADISZ szervezetei választási bizottságokat hoztak létre. Legjobban képzett tagjaikat, illetve aktivistáikat küldték agitációs munkára. Röpcédulákat terjesztettek, plakátokat rajzoltak és ragasztottak. A választási agitációban meglepő ötletességgel és leleménnyel dolgoztak a fiatalok. Bodonyban például a templom tornyának ablakából szórták a vasárnapi miséről hazafelé tartó közönség elé a kommunista párt választási röpcéduláit a MADISZ tagjai. Megszervezték a kommunista párt plakátjainak éjszakai őrzését. A plakátörzés valóban harci feladat volt. Nem egy esetben került sor kemény összecsapásra a kommunista párt választási plakátjait őrző MADISZ-tagok és a kiscgazda párt reakciós vezetői, vagy az egyházi reakció által irányított plakáttépők és terrorlegények között. A MADISZ-fiatalok nemcsak megőrizték a kommunista párt plakátjainak épségét, de nem egy esetben „tisztességre” is megtanították ezeket a terrorlegényeket [44].

Ez a munka a fiatalok politikai állásfoglalása volt a függetlenségi front programja mellett és komoly iskolája volt az ifjúság nevelésének. A rohambrigádokban a közösségért végzett munka, az önkéntes áldozatvállalás, a közös élmény közel hozta egymáshoz a szövetségbe tömörült fiatalokat. A rohambrigádok tagjai egy-egy alapszervezet életének motorjaivá váltak.

Vonzó, és akkori viszonyokhoz képest változatos volt a MADISZ-szervezetek belső tartalmi munkája. A politikai felvilágosító- és propagandamunka szervezett alkalmai voltak az úgynevezett „ifinapok”, melyeket általában hetenként tartottak meg az alapszervezetekben. Az ifinapokon főleg az ifjúságot érintő témákat, problémákat vitattak meg. Tartottak tájékoztató jellegű előadásokat; „Az ország belpolitikai helyzete”, „A stabilizáció”, „Az újjáépítés kérdései” stb. Ismeretterjesztő előadásokat; „Az 1848-as ifjúság forradalmi hagyományai”, „A forradalmár Ady”, „A Horthy-korszak és az ifjúság”, „A nemi betegségek társadalmi okai” stb. Az ifjúsági mozgalommal kapcsolatos előadásokat: „Az ifjúsági egység”, „A MADISZ és az ifjúság”, „Mit akar a MADISZ?” stb. Az előadásokhoz rendszerint zenei, illetve irodalmi műsor is kapcsolódott, amit a MADISZ-tagok öntevékenyen állítottak össze és adtak elő [45].

A taggyűlések és az időnként megrendezett „ifjúsági népgyűlések” fontos alkalmai voltak az ifjúság politikai nevelésének is. A nagygyűléseken kinyilvánították a fiatalság véleményét egy-egy országos jelentőségű kérdésben (pl. A leleplezett kiscgazdapárti reakció elítélése, az államosítás stb.). Állástfoglaltak a kommunista párt kezdeményezései mellett (jó pénz megteremtése stb.) [46]. A taggyűléseken a soron levő feladatokat beszéltek meg. Így például: 1. Az újjáépítésben való részvétel. 2. Társadalmi segítség a hadiözvegyek, hadiárvak részére. 3. A földreform által adódó tennivalók. 4. Kultúrház, sportpálya létesítése. 5. Ifjúsági

rendezvények, bálók, sportrendezvények megszervezése [47]. A MADISZ-szervezetek kulturális tevékenységükkel is igyekeztek színesebbé, érdekesebbé és vonzóbbá tenni az ifjúság közötti munkát. A fiatalság művelésére és szórakoztatására szervezett kulturális rendezvények mellett, megszervezték a politikai és különböző hagyományos jellegű ünnepek műsorát is. Műsort adtak március 15-én, április 4-én, május 1-én, szüreti, farsangi stb. ünnepeket rendeztek. 1946. január 30-án a kommunista párt Egerben nagyszabású ünnepség keretében emlékezett meg Lenin halálának 22. évfordulójáról. A MADISZ kultúrgárdája impozáns műsorával emelte az ünnepség színvonalát [48].

A MADISZ hozta létre az első színjátszó csoportokat, amelyek helyenként komoly sikereket értek el. Az andornaktályai színjátszó fiatalok még más községekben is adtak műsort, s a bevétel egyrészét az iskola bútorzatának helyreállítására fordították. Gondoskodott a MADISZ az ifjúság irodalmi és zenei művelődéséről is. Az Igazság című újság rendszeresen közölte az egeri MADISZ rendezvényeinek idejét és programját. Az irodalmi és zenei ismertetőkön gyakran léptek fel hivatásos művészek is, de szereplőik általában diák- és munkásfiatalok voltak [49]. Skszszor szerepeltek e rendezvényeken a Sebők testvérek, Molnár Szilvia, Kondor Istvánné és itt tűnt fel a közkedvelté vált, tehetséges munkás fiatal, Kocsis Berci is, népi táncaival [50].

A MADISZ harcolt a magánkézben levő és az ifjúság lelkét fertőző — főleg amerikai filmeket vetítő — mozik műsorának megváltoztatásáért, illetve állami ellenőrzéséért. Tiszafüreden a MADISZ követelésére elkobozták a Dutka Lajos volt földbirtokos tulajdonát képező mozgóképvetítőt és átadták az ifjúsági szervezetnek, hogy „az a demokratikus ifjúság kulturális céljait szolgálja.” Ugyancsak a MADISZ-nak adták át a mozit Tiszaszőlősen is [51]. Törődtek a MADISZ-szervezetek a fiatalság tánckultúrájának fejlesztésével is. Bírálták az elferdített „divatos táncokat” és igyekeztek kultúraltabbá tenni az ifjúság szórakozását. Ennek érdekében például Egerben tánctanfolyamot rendeztek [52]. Segítséget nyújtottak a fiataloknak a családi életre való felkészülésben. Egerben megszervezték a „kisanyák iskoláját”, ahol heti két foglalkozás keretében ismertették a gyermekápolás és nevelés legfontosabb tudnivalóit. Ezenkívül szabás-varrás tanfolyamot is szerveztek [53].

A MADISZ sokat tett azért, hogy a sport kevesek szórakozásából a dolgozó ifjúság tömegeinek mozgalmává váljék. Egerben, Gyöngyösön ökölvívó, úszó, birkózó, torna, asztalitenisz, valamint labdarúgószakosztályok működtek. A szakosztályok részt vettek a városi, területi versenyeken, több esetben pedig országos válogatott csapatokkal is összemérték erejüket [54]. A kezdetben még anyagi nehézségekkel küzdő sportszakosztályok ötletesen és öntevékenyen teremtették meg — elég gyakran — a sportoláshoz szükséges feltételeket és eszközöket. Egercsehiben pl. nem volt szőnyeg a birkózószakosztály részére. A fiúk a lányok segítségével nagy ponyvába matracokat varrtak és az így készített szőnyegen megindulhatott a szakosztály működése [55]. A MADISZ megyei vezetősége akciót indított a tömegsport fejlesztésére is. Az egeri ifjúsági futballcsapatok részére vándordíjas versenyeket indítottak [56], a vidéki szer-

vezetek részére pedig megrendezték a „mezitlábás labdarúgó-csapatok” és női röplabda-csapatok versenyét. Több falusi MADISZ-szervezetben atlétikai szakosztály is működött. A május 1-i sportműsorban mindig szerepeltek atlétikai számok (mezei futóverseny, távol- és magasugrás st.).

*

Az elmondottakból világosan kitűnik, hogy a MADISZ valóban alkalmasnak mutatkozott arra, hogy feladatait eredményesen megvalósítsa. A Kommunista Párt, a Nemzeti Függetlenségi Front felhívására az ifjúság jelentős tömegeit igyekeztek mozgósítani az új, demokratikus Magyarország megteremtéséért vívott harcra. A MADISZ-szervezetek forradalmi harcot folytattak a faszizmus és a reakció erői ellen, tevékenyen vettek részt az újjáépítés munkáiban.

A MADISZ *legnagyobb érdeme, hogy következetesen demokratikus szellemben nevelte tagjait.* Közülük sokan kerültek közel a kommunista párthoz és váltak kommunistákká. A későbbi ifjúsági vezetők jó részének a MADISZ jelentette a politikai harcot, a kommunista nevelés első iskoláját.

A MADISZ azonban — mint ahogy erre már utaltunk — csak rövid ideig működhetett, mint a felszabadult magyar ifjúság egyetlen, egységes, demokratikus szervezete. Ez azonban nem a MADISZ-vezetők tehetlenségének a jele, hanem az adott politikai viszonyok következménye volt. A koalíciós pártok a kommunista párttal korábban létrejött megállapodást megszegve, kivonták a pártjukhoz tartozó fiatalokat az egységes szervezetből, s ezzel megbontották az ifjúság kialakulóban levő demokratikus egységét.

1945-ben Kéthly Anna kezdeményezésére megalakították a szociáldemokrata párt ifjúsági szervezetét (SZIM). Ezt követte a Nagy Ferenc védnöksége alatt megalakult Független Kisgazda Párt ifjúsági szervezete a Független Ifjúság (FISZ), majd a Nemzeti Paraszt Párt is létrehozta a maga ifjúsági szervezetét (NISZ) [57].

Az ifjúsági egység megbontásának láttán felbátorodtak a reakciós politikai erők is. 1945. második felében fokozatosan újjászervezték a Horthy-rendszer hirhedt reakciós ifjúsági szervezeteit: a KALOT-ot, a KALÁSZT-t, a KIE-t és az Emerikánát [58].

A pártok ifjúsági szövetségének létrehozásával, valamint a reakciós ifjúsági szervezetek megjelenésével, új szakasz kezdődik a felszabadulás utáni ifjúsági mozgalom történetében. Ennek ismertetése lesz következő dolgozatom témája.

JEGYZETEK, FORRÁSOK

- [1] Jelen tanulmány első, bevezető része „A demokratikus ifjúsági mozgalom története Heves megyében 1945—1950.” címmel készülő dolgozatnak.
- [2] A pályamunkák között szerepel többek között Kovács András I. díjjal kitüntetett dolgozata, amelynek egyes adatait írásomban felhasználtam.
- [3] Kutatásmódszertani szempontból igen értékes Svéd László: „Utat tört az ifjú sereg” című műve (Kossuth Könyvkiadó 1962.), amely a magyarországi forradalmi ifjúsági mozgalom fejlődéséről, a Kommunista Ifjúsági Szövetség kialakításáról és 1919-es évi munkájáról ad átfogó képet. A téma kutatásához felhasználtam: az Ifjúsági Könyvkiadó által 1954-ben kiadott „Előre, harcra ifjúmunkás” című kiadványt, valamint a Negyvennyolctól—negyvennyolcig című (MINSZ 1948) gyűjteményes kiadványt.
- [4] Nagy István írásában átfogó képet nyújt a szegedi kommunista ifjúsági szervezet, illetve demokratikus ifjúsági szervezetek tevékenységéről 1944. október 11-től 1948. március 15-ig.
- [5] Dr. Nagy József: Heves megye felszabadulása. Az Egri Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei III. 1965. 304—305. old.
- [6] Uo.
- [7] Kolacskovszki Lajos: Heves megye felszabadítása a Vörös Hadsereg által 1944. őszén. 17. old. Kézirat EÁL (Egri Állami Levéltár). Idézi dr. Nagy József.
- [8] Kolacsovski Lajos: I. m. 18. oldal.
- [9] Dr. Nagy József I. m. 306. old.
A szovjet harcosok részt vettek az utak, hidak helyreállításában, sok helyen szovjet katonák jelenléte tette lehetővé a mezőgazdasági munkák megindítását is. A visszavonuló német csapatok által lerakott aknáknak sok közég határában okozták a dolgozó emberek halálát és megnehezítették a mezőgazdasági munkák végzését. Sirok határában 1945. márciusáig 24 esetben okoztak szerezétlenséget a felrobbanó aknáknak.
- [10] Kolosa Tibor: A szénbányászat államosítása. Bp. 1955. 416. old.
- [11] Heves megye a szocializmus útján 1945—1965. Az MSZMP Heves megyei Bizottságának kiadványa. Eger, 1965.
- [12] Nagy István: A szegedi demokratikus ifjúsági mozgalom történetéből! A Szegedi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei. Szeged, 1963. 192. old.
- [13] Az egri KISZ megalakulásáról jegyzőkönyv nem maradt hátra. Megalakulását és működésének rövid történetét a felkutatott dokumentumok és a Kommunista Párt akkori vezetőinek — Csirmaz Dezső, Mucsi Sándor, Dancza János — visszaemlékezései alapján rekonstruáltuk.
- [14] Horváth Nándor és Kovács András egri lakosok (volt ifjúsági vezetők) visszaemlékezése alapján.
- [15] Nagy István: I. m. 193. oldal.
- [16] Néplap, 1944. december 7. Közli: Felszabadulás... 164. old.
- [17] Délmagyarország, 1945. január 9.
- [18] Negyvennyolctól—negyvennyolcig. MINSZ, 1948. Bp. 55—56. old.
- [19] EÁL nemzeti bizottsági iratok A (1a) 1945.
- [20] Igazság, 1945. március 8-i száma.
- [21] EÁL nemzeti bizottsági iratok A (1a) 1945.
- [22] Igazság, 1945. január 18. sz.
- [23] „Előre harcra ifjúmunkás!” 1919—1945. 746. old.
- [24] Igazság, 1945. március 28.
- [25] Igazság, 1945. március 28.
- [26] „Fiatal Magyarok” 1945. március, I. évf. 1. sz.
- [27] Az MSZMP Heves megyei Pártbizottságának Archívuma (továbbiakban MPB Archívum) 8. 1945. VIII. 16.
- [28] Igazság, 1945. szeptember 30.
- [29] MPB Archívum —, számnélküli jelentése. Igazság, 1945. október 7-i száma, valamint Horváth Nándor és Kovács András visszaemlékezése alapján.
- [30] Igazság, 1945. szeptember 2.
- [31] Igazság, 1945. május 8.
- [32] Igazság, 1945. március 29.

- [33] Kovács András I. dijjal jutalmazott pályamunkája, 22. old. Megtalálható: KISZ Heves megyei Bizottsága, Eger, Szabadság tér 7.
- [34] Szabad Nép, 1945. május 24.
- [35] Kolacskovszki Lajos: I. m. 16. old.
- [36] Igazság, 1945. augusztus 23.
- [37] Igazság, 1945. aug. 23.
- [38] Ifjúság. A MADISZ központi lapja. 1945. október 25. MPB Archívum 14 (1947) VI. 6.
- [39] Igazság, 1947. május 21.
- [40] MPB Archívum 9. (1947) IV. 1.
- [41] Heves Népe, 1947. január 26.
- [42] Ifjúság, 1946. június 12.
- [43] U. o.
- [44] Dancza János volt rendőrkapitány és Kovács András egri lakosok visszaemlékezése.
- [45] Igazság, 1945. július 12.
- [46] Ifjúság, 1945. július 12.
- [47] Kovács András pályamunkája; 22 oldal.
- [48] Igazság, 1947. május 4.
- [49] Igazság, 1945. szeptember 18.
- [50] Igazság, 1945. június 28.
- [51] MPB Archívum, 1946. október 5., számnélküli jelentés.
- [52] Igazság, 1945. augusztus 12.
- [53] MPB Archívum 10. (1947) IV. 6.
- [54] Igazság, 1945. június 17.
- [55] Horváth Nándor visszaemlékezése.
- [56] EÁL az egri Római Katolikus Kereskedelmi Középiskola évkönyve az 1946—47. iskolai évre.
- [57] Lukács András: A KISZ a párt ifjúsági szervezete, Ifjúsági Lapkiadó, 1960. 37. old.
- [58] Birta István—Kende János: Az egyházak harca az ifjúságért. Világosság, 1963. 2. 790 old.
 KALOT — Katolikus Agrárfifj. Legényegyletek Országos Tanácsa
 KALASZ — Katolikus Agrárfifjúsági Leányszövetség
 KIE — Keresztény Ifjúsági Egyesület

ДАННЫЕ ИЗ ИСТОРИИ ДЕМОКРАТИЧЕСКОГО ЮНОШЕСКОГО ДВИЖЕНИЯ В ОБЛАСТИ ХЕВЕШ

ШАНДОР НАДЬ

Социалистическое воспитание сегодняшнего поколения молодежи делаем возобновление революционной традиции юношеского движения все более настоятельным. Автор хотел этому сопоставить тем, что он предпринимает схематическое изложение демократического юношеского движения в области Хевеш между 1945—1950 гг.

В этом исследовании он представляет картинку о первом этапе юношеского движения после освобождения, о формировании Демократического Союза венгерской Молодежи и о его деятельности до конца 1945 года. Опираясь на оригинальные источники и документы, он показывает, что деморализующее фашистское воспитание двадцатипятилетних времен не смогло отравить большинство венгерской молодежи. На призыв Коммунистической Партии и Национального фронта за независимость значительные группы молодых предпринимали борьбу против реакции и фашизма, за восстановление народного хозяйства. Большинство молодежи не только соглашалось с новым демократическим развитием, но и активно участвовал в нем.

Следующие, в будущем появляющиеся главы исследования занимаются проблематикой появления партийных организаций молодежи и наступлениями реакции против демократического юношеского движения. Наконец автор дает краткий обзор о борьбе за единство молодежи и о порождении единой молодежной организации.